

Αντιφώνηση και Εόρτιος Ομιλία
κατά τον Εσπερινό της 7^{ης} Νοεμβρίου 2024 στις Σέρρες
Αρχιεπισκόπου Κύπρου Γεωργίου

Σεβασμιώτατε,

Ευχαριστώ πολύ για τα θερμά λόγια σας και τις εκδηλώσεις υποδοχής που μου επεφυλάξατε. Νιώθω αιχμάλωτος της αγάπης σας.

Κάθε φορά που πατώ τα χώματα της ελεύθερης Ελλάδας νιώθω μίαν αγαλλίαση, που δεν μπορεί με λόγια να περιγραφεί. Είναι ένα ανακάτεμα των αισθήσεων, που δεν επιτρέπει να διακρίνω ξεκάθαρα αν ονειρεύομαι ή αν είμαι ξύπνιος. Μόνο ένας αλύτρωτος Έλληνας, που μεταφέρει τον πόθο και τον καημό εκατοντάδων γενεών προγόνων του και είναι υποχρεωμένος να μεταδώσει αυτόν τον πόθο και σ' αυτούς που ακολουθούν μέχρι την ευλογημένη ώρα, που θα έρθει «το ποθούμενον», μπορεί να με καταλάβει. Εσείς δεν έχετε αυτό το θλιβερό προνόμιο να με καταλάβετε. Εδώ και πέραν των 110 ετών αναπνέετε ελεύθερο ελληνικό αέρα. Νιώθετε τη θαλπωρή της μητρικής αγκάλης. Όσο και αν ο κίνδυνος υπάρχει για όλον τον Ελληνισμό – και δεν τον παραβλέπω- από τη γειτνίαση προς πολυπληθές, επεκτατικό και φιλοπόλεμο έθνος, έχετε μίαν αξιόλογη προστασία.

Θα ήθελα κι εγώ να ξεχασθώ για λίγο στη δική σας χαρά. Δεν με αφήνουν, όμως, τα παθήματα της ιδιαίτερης πατρίδας μου. Νιώθω την

τραγικότητα της θέσης μου. Από το ύψος του θεσμού που εκπροσωπώ, αντικρίζω τους 35 ελληνικούς και 20 χριστιανικούς αιώνες της Πατρίδας μου. Βλέπω τους ποταμούς των αιμάτων των προγόνων μου που χύθηκαν για να κρατηθεί ο τόπος ελληνικός και χριστιανικός. Ακούω τις οιμωγές σφαγιασθέντων, απαγχονισθέντων, εν λιμώ και δίψει τελειωθέντων από τους κατά καιρούς κατακτητές, που άφησαν εμφανή τα ίχνη της τυραννικής διέλευσής τους από την Κύπρο. Φτάνει ευκρινώς κοντά μου και ο θρήνος της κατεχόμενης γης μας, ακόμα και των στοιχείων της φύσεως, από τον βάρβαρο εποικισμό και την ανελέητη προσπάθεια εξαφάνισης κάθε ίχνους τής από τα βάθη των αιώνων μαρτυρίας τής παρουσίας μας εκεί. Συνειδητοποιώ πλήρως και τους θανάσιμους κινδύνους που διατρέχει σήμερα ολόκληρη η Κύπρος, τον κίνδυνο του εκτουρκισμού. Τρέμω μπροστά στη σκέψη ότι είναι πιθανόν μελλοντικά η Ιστορία να μας κρίνει ανεπαρκείς στη διαφύλαξη όσων οι πατέρες μας, σε μια σκυταλοδρομία αιώνων, διατήρησαν και παρέδωσαν σ' εμάς.

Έθνος ανάδελφον όπως είμαστε, οι ελπίδες μας, εκτός από σας, τους αδελφούς Έλληνες, στρέφονται μόνο προς τον Θεό. Και θεωρώ την ευκαιρία κατάλληλη, με τη σημερινή εορτή και τις εξιστορήσεις των βιβλικών κειμένων, που αναγνώσαμε πριν από λίγο, να επιχειρήσω μια σύνδεση της φοβεράς προστασίας των αγγελικών δυνάμεων προς την δική μας εκζήτηση της θείας βοήθειας.

Η Αγία Γραφή μας πληροφορεί ότι οι άγγελοι «εισὶ λειτουργικά πνεύματα, εἰς διακονίαν ἀποστελλόμενα διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονομείν

σωτηρίαν». Συνιστά η πληροφορία αυτή πρόσκομμα στην αγάπη προς την επίγεια πατρίδα;

Ο Απόστολος Παύλος διδάσκει ότι μετά την πτώση των πρωτοπλάστων και τον διασκορπισμό των ανθρώπων σ' όλη τη γη, ο Θεός «ώρισε τας οροθεσίας εκάστου έθνους» ευλόγησε δηλαδή τη δημιουργία διαφορετικών εθνών και πατριδων. Μέσα σ' ένα δικό του χώρο, κάθε έθνος μπορεί να αναπτύξει καλύτερα τις αρετές και τα χαρίσματά του και να προοδεύσει πνευματικά. Είναι ξεκάθαρη η επέμβασή του Θεού στην έξοδο των Εβραίων από την Αίγυπτο και την πορεία τους προς την Παλαιστίνη. Έπρεπε, χωρίς τον επηρεασμό των ειδωλολατρών, αναπτύσσοντας τη δική τους θρησκεία, τα ήθη και τα έθιμά τους, να ετοιμαστούν κατάλληλα, και μέσω αυτών και τα άλλα έθνη, για να δεχτούν τον Μεσσία.

Η πατρίδα είναι όπως το κειμήλιο. Έχει αξία που υπερβαίνει κατά πολύ την υλικότητα του αντικειμένου. Θυμίζει, συγκινεί, υποβάλλει, δεν εκφράζεται με όρους υλικούς, παρακινεί σε θυσία υπέρ της, ακόμα και αυτής της ζωής. Ιδιαίτερα η δική μας πατρίδα έχει ευλογηθεί υπέρμετρα από τον Θεό. Οι δρόμοι της είναι αποστολοβάδιστοι. Από την Κύπρο πέρασαν τρεις απόστολοι: ο Βαρνάβας, ο Παύλος και ο Μάρκος. Από την κυρίως Ελλάδα ο Παύλος, ο Ανδρέας, ο Λουκάς, ο Σίλας και τόσοι άλλοι. Η γη μας είναι ποτισμένη από το αίμα χιλιάδων μαρτύρων μας και τα δάκρυα πολλαπλάσιων οσίων μας. Κάθε βουνοκορφή, κάθε λαγκάδι, κάθε πόλη και χωριό μας είναι σφραγισμένα με το σημείο του σταυρού, τους

αναρίθμητους ναούς και τα σεβάσματά μας. Όλα αυτά υποδεικνύουν και διευκολύνουν τον δρόμο προς την ουράνια πατρίδα.

Ο άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος λέγει ότι «ουδέν πατρίδος γλυκύτερον». Μήπως κι ο ίδιος ο Χριστός δεν δάκρυσε για την Ιερουσαλήμ, την πρωτεύουσα της επίγειας πατρίδας του, προβλέποντας τα δεινά της; Γι' αυτό κι η Εκκλησία εύχεται όπως ο Θεός ενισχύει του ευσεβείς άρχοντες του λαού, «νίκας χορηγών αυτοίς κατά των πολεμίων» και όπως «επισκιάζει επι την κεφαλήν αυτών εν ημέρα πολέμου».

Εύλογο, λοιπόν, η Εκκλησία και οι θρησκευόμενοι άνθρωποι να ενδιαφερόμαστε για την πατρίδα και την εθνική ελευθερία της. Μας μίλησε ξεκάθαρα η Παλαιά Διαθήκη, απόψε, για τη μέριμνα του Θεού για την εθνική ελευθερία του λαού Του. Ο Αρχιστράτηγος Μιχαήλ, με όψη επίγειου στρατηγού, εμφανίστηκε στον Ιησού του Ναυή ενισχύοντάς τον και καθοδηγώντας τον για το πώς θα κυρίευε την Ιεριχώ, κατά την είσοδο των Εβραίων στην Παλαιστίνη.

Μα και στον Γεδεών, όπως ακούσαμε στο δεύτερο ανάγνωσμα, ο άγγελος Κυρίου, απεσταλμένος από τον ίδιο τον Θεό, μετέφερε οδηγίες και καθοδήγησε στην απόκρουση των Μαδιανιτών, προστατεύοντας τον λαό του και την εθνική κυριαρχία του.

Ο Θεός δεν εγκαταλείπει τον λαό του ούτε στην αιχμαλωσία της Βαβυλώνας. Ο αρχιστράτηγος Μιχαήλ, καθοδηγεί και εκεί και ενισχύει τον Δανιήλ, ετοιμάζοντας την επιστροφή στη γη τους.

Αν ο Ελληνικός λαός δεν είχε στραμμένο το βλέμμα του στον Θεό και την πίστη του ακράδαντη προς αυτόν, δεν θα μπορούσε να επιβιώσει μέσα στις τόσες αιχμαλωσίες και τους εξανδραποδισμούς. Εξάλλου είναι δογματική πίστη της Εκκλησίας μας για τον φύλακα άγγελο που έχει ο καθένας μας. Πολλοί πατέρες της Εκκλησίας μιλούν και για αγγέλους προστάτες των διαφόρων εθνών.

Ο ίδιος ο Χριστός, αγωνιώντας ως άνθρωπος, στον κήπο της Γεθσημανή, δέχτηκε τη βοήθεια αγγέλου. «Ὡφθη αὐτῷ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ ἐνισχύων αὐτόν» μας λέει το Ευαγγέλιο. Κι ο Πέτρος δεν οδηγήθηκε στη σωτηρία από τη φυλακή των Εβραίων δι' αγγέλου, όταν «προσευχὴ ἐκτενής» εγένετο γι' αυτόν υπό της Εκκλησίας;

Σε ώρες, επομένως, δυσκολιών και αδιεξόδων, όταν στην προσωπική ή την εθνική μας ζωή ομολογούμε κι εμείς ότι «στενά ἡμῖν πάντοθεν», υπάρχουν οι βοηθοί.

Ο Απόστολος Παύλος θα μας υπενθυμίσει αύριο και δύο προϋποθέσεις για την εκζήτηση αυτής της βοήθειας.

Μας λέει πρώτα -προς γνώση και συμμόρφωση- ότι «αγγέλων απειθησάντων οὐκ ἐφείσατο ὁ Θεός». Αναφέρεται στη μεγάλη αναταραχή που έγινε κάποτε στους ουρανοὺς, αφορμὴ της οποίας είναι και η σημερινή γιορτή. Η σύναξη - η συγκέντρωση των αγγελικῶν δυνάμεων στο κάλεσμα του Αρχιστρατήγου Μιχαήλ για να μείνουν πιστοί και αμετακίνητοι στο θέλημα του Θεού, και η δική μας σύναξη για να τους

τιμήσουμε, αφού από τότε παραμένουν άπτωτοι, πιστοί στο θέλημα και τα προστάγματα του Θεού. Ήταν τότε που ο Εωσφόρος και το τάγμα του επαναστάτησαν κατά του Θεού, αφού κατελήφθησαν από εγωισμό. «Θήσομαι τον θρόνον μου υπεράνω των νεφών, έσομαι όμοιος τω Υψίστω» είχε διανοηθεί τότε ο Εωσφόρος. Κι αμέσως εξέπεσε του αξιώματός του, έγινε ο σατανάς και το τάγμα αυτού.

Αν, λοιπόν, οι άγγελοι που αμάρτησαν δεν διέφυγαν την τιμωρία καλούμαστε κι εμείς να επιδείξουμε κατάλληλη στάση. Ζωή θεάρεστος και υπακοή στο θείο θέλημα θα φέρει την ευλογία και τη λύτρωση από τα δεινά.

Το δεύτερο που, υπό τύπο ερωτήματος, θέτει ο Παύλος αναφέρεται στην απιστία του Ζαχαρία, του πατέρα του Προδρόμου: Ρωτά λοιπόν ο Παύλος: «Ει ο δι' αγγέλων λαληθείς λόγος εγένετο βέβαιος και πάσα παράβασις και παρακοή έλαβεν ένδικον μισθαποδοσίαν, πώς ημείς εκφευξόμεθα τηλικαύτης αμελήσαντες σωτηρίας, ήτις αρχήν λαβούσα λαλείσθαι υπό του Κυρίου, υπό των ακουσάντων εις ημάς εβεβαιώθη»; Αν κάθε λόγος του Θεού που διαμηνύθηκε με αγγέλους, επαληθεύτηκε στον καιρό του και κάθε παρακοή και απιστία τιμωρήθηκε, (ο Ζαχαρίας που απίστησε στην αγγελία του Γαβριήλ ότι θα γεννήσει τον Πρόδρομο τιμωρήθηκε με αφωνία), πώς εμείς θα αποφύγουμε την τιμωρία όταν δεν είναι σε αγγέλους που παρακούμε, αλλά στα λόγια της σωτηρίας μας που λέχθηκαν από τον ίδιο τον Κύριο και μετεδόθησαν σ' εμάς από εκείνους που τα άκουσαν, τους αποστόλους δηλαδή;

Μεγαλύτερες, λοιπόν, και περισσότερες οι υποχρεώσεις στον χρόνο της Χάριτος. Δεν υπηρέτησαν στο έργο της σωτηρίας μας ούτε και μας διαμήνυσαν το θέλημα του Θεού μόνο οι άγγελοι, αλλά ο ίδιος ο Ιησούς Χριστός, ο ενανθρωπήσας Θεός και οι «απ' αρχής αυτόπται και υπηρέται γενόμενοι του Λόγου». Ας έχουμε αυτό υπόψη μας όσοι ζητούμε το έλεος και τη βοήθεια του Θεού. Χρειάζεται πρότερος έντιμος βίος και αψεγάδιαστη ζωή για να μπορούμε να λέμε με δυνατότητα θετικής απάντησης το «Κύριε βοήθει ημίν».

Από την άλλη δεν θα πρέπει να ξεχνούμε καμιά φορά πως ο Θεός δεν μας δημιούργησε άβουλα όντα. Μας έδωσε και λογική και ελευθερία ώστε να μην περιμένουμε τα πάντα από αυτόν, χωρίς τη δική μας προηγούμενη προσπάθεια. Κι είναι πίστη μας ότι ο Θεός έρχεται να αναπληρώσει όσα η προσπάθειά μας δεν μπορεί να κατορθώσει. Χρειάζεται, λοιπόν, η δική μας επαγρύπνηση και η δική μας φροντίδα σε όλα τα επίπεδα, και στο εθνικό.

Η ελευθερία, παρόλο ότι είναι δώρο Θεού προς τους ανθρώπους, εντούτοις μόνο με αγώνες σκληρούς και συνεχείς εξασφαλίζεται και κατοχυρώνεται απ' όσους την επιβουλεύονται.

Όλοι οι μελετητές μαρτυρούν ότι η Ιστορία του ελληνισμού είναι συνώνυμη με τη συνεχή απειλή κατά του συνόλου των τμημάτων του έθνους από διάφορους αλλοφύλους. Γι' αυτό και ήταν συνεχής και η προσπάθεια απόκρουσης των εχθρών ή, το δυσκολότερο, η επιβίωση του Ελληνισμού κάτω από την ξένη κυριαρχία.

Η διαρκής πάλη των Ελλήνων προς τον κάθε λογής κατακτητή, ή επίδοξους κατακτητές, τους έδωσε να καταλάβουν ότι η ελευθερία αγοράζεται και ζυγίζεται με αίμα και είναι πάντα «απ' τα κόκκαλα βγαλμένη». Τους δίδαξε, επίσης, ότι η ανθρώπινη αξιοπρέπεια επιτάσσει προάσπιση της ελευθερίας με κάθε θυσία, και όταν ακόμα, η συμβατική λογική φωνάζει πως η αντίσταση σε επίδοξους κατακτητές είναι άπελπις. Παραδείγματα εφαρμογής αυτής της πεποίθησής τους υπάρχουν πολλά: Το «μολών λαβέ» του Λεωνίδα, αλλά και του Αυξεντίου, το «εγώ Γραικός γεννήθηκα, Γραικός θε να πεθάνω» του Αθανάσιου Διάκου, το «ου περί χρημάτων τον αγώνα ποιούμεθα αλλά περί αρετής» του Κυριάκου Μάτση και άλλα.

Εγκύπτοντας στην Ιστορία μας συνειδητοποιούμε ότι την ελευθερία δεν μας την χάρισε ποτέ κανένας ξένος. Την πήραμε μόνοι μας με τους αγώνες μας. Την κέρδισαν για μας οι πρόγονοί μας, μακρινοί και κοντινοί, οι πατέρες μας, οι αδελφοί μας, με τη βοήθεια του Θεού και με θυσίες και αίμα. Γι' αυτό και πρέπει να αντιλαμβανόμαστε την ευθύνη για τη διατήρησή της.

Σήμερα, παρά τις τόσες διακηρύξεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τον σεβασμό των συνόρων των εθνών, ο ελληνισμός βάλλεται από παντού. Και όπως πάντα, έθνος ανάδελφο όπως είμαστε, δεν διαθέτουμε αξιόπιστους συμμάχους. Μόνο η εθνική αφύπνιση που οδηγεί σε εθνική αυτογνωσία και η επιστροφή στον Θεό θα μας εξασφαλίσουν την επιβίωση. Στα βαριά πλήγματα των αφελληνιστικών προσπαθειών των

κατά καιρούς κατακτητών, ο Ελληνισμός, αφού συνειδητοποιούσε τον κίνδυνο, προέβαλλε ως ασπίδα τις χριστιανικές του αξίες και όλα τα στοιχεία της πολιτιστικής κληρονομιάς του. Και αποδυόταν στον εθνικό υπέρ πάντων αγώνα. Ένωθε πάντα ότι κουβαλούσε στους ώμους του όλη την κληρονομιά των προγόνων και το χρέος να την προφυλάξει και να την συντηρήσει άθικτη.

Αυτή την ευθύνη νιώθουμε και εμείς σήμερα στην Κύπρο για διατήρηση του Ελληνισμού στην εσχατιά αυτή της Ανατολικής Μεσογείου όπου διαβιοί εδώ και τρεισήμισι χιλιάδες χρόνια.

Είθε οι δικές μας προσπάθειες να ευοδωθούν κι άμαχη προστασία των Αρχιστρατήγων Μιχαήλ και Γαβριήλ και όλων των επουρανίων δυνάμεων να είναι πάντα μαζί μας.